

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

47. ÉVFOLYAM

1981. AUGUSZTUS

4. SZÁM

“Menjetek el szerte az egész világba...”

— Beszélgetés Pósfay Györggyel —

Az Erős Vár olvasói bizonyára visszaemlékeznek arra, hogy az elmúlt év októberi számában egy beszélgetésről számoltunk be, amelyet 1980 nyarán az Evangélikus Világszövetség genfi központjában szolgálatot teljesítő Pósfay György lelkésztestvérünkkel folytattunk. Ez év májusának végén az említett lekipásztor felkereste lapunk clevelandi szerkesztőségét és ez alkalommal szintén néhány kérdést intéztünk hozzá. Mivel úgy érezzük, hogy beszélgetésünk sok olvasónkat érdekelne, beszélgetésünket az alábbiakban foglaljuk össze. (Rövidítések: Sz: az Erős Vár szerkesztője, P: Pósfay György.)

Sz.: Elsősorban azt szeretném megkérdezni, hogy mi mostani északamerikai látogatásod célja?

P.: Az Evangélikus Világszövetség munkáját a főtitkárság mellett négy osztály végzi. Én az “Egyházi Együttműködési Osztály” munkatársa vagyok, amely főleg a világ minden részén élő evangélikus egyházakkal, szórványgyülekezetekkel való kapcsolatokat ápolja és őket, ha erre felkéri, abban segíti, hogy igehirdetési, tanítási, lekipásztori és missziói munkájukat eredményesebben végezzék el. E mellett az osztály mellett van még tanulmányi, világszolgálati és kommunikációs osztály is a genfi központban. Mindegyik osztálynak van felügyelőbizottsága, amely évente gyűlést tart, hogy az osztályok munkáját ellenőrizze és irányítsa. Ezek a bizottságok tesznek azután jelentést a Világszövetség legfőbb szervének, a hétvékenként tartott közgyűlés által választott végrehajtóbizottságnak, amely szintén tart évenként gyűléseket. Az én fel-

ügyelőbizottságom, az Egyházi Együttműködési Bizottság évi ülését idén Csikágóban tartja és erre utazom most. Genfből Csikágóba repülve, megszakítottam útamat Princetonban (NJ), ahol feleségem édesanyja él és Clevelandban, hogy itteni barátaimat, ismerőseimet meglátogassam.

Sz.: Amint azt közölted velünk, 1980 októbere óta új feladatokat bízta rád a Világszövetség központjában. Miből áll új munkaköröd?

P.: Az Evangélikus Világszövetség Egyházi Együttműködési Osztályának különleges feladatai közé tartozik annak a figyelése, hogy

mi történik világszerte a keresztyén-ség missziói és evangélizációs szolgálatának a területén; ezen az általános feladatkörön belül kiváltképpen az a feladata, hogy új próbálkozásokra felfigyeljen, azokat kiértékelje és a tanulságokra az egyházak figyelmét felhívja. Ennek a munkának az irányítására hívott el a Világszövetség nyolc hónappal ezelőtt és ez az oka annak, hogy az elmúlt hónapok során egy sor nemzetközi konferencián kellett résztvennem, amelyeken a misszió és evangélizáció ügyéről tárgyaltak. Hogy egyházaink is tájékoztatást nyerjenek ezek eredményeiről, negyedévenként egy kis nyomtatott körlevelet adok ki angol nyelven (Mission Notes), amely-

(Folytatás a 2. oldalon)

Nt. Brachna Gábor főesperest 50 éve, 1931. aug. 26-án avatta lelkészé Budapesten, a Deák téri templomban Raffay Sándor bányakerületi püspök. A jubileum alkalmával baráti együttlétlen köszöntötték őt szolgatársai. 1. sor balról jobbra: Juhász Imre, Brachna Gábor, Markovits Pál. 2. sor: Tessényi Kornél, Bernhardt Béla, dr. Rönkös Károly.

“Menjetelek el szerzte az egész világba...”

(Folytatás az 1. oldalról)

ből azok, akiket a misszió ügye érdekel, értesülhetnek arról, miképpen áll Isten Igéjének dolga a mi világunkban. Ugyancsak feladataim közé tartozik az is, hogy egyházi, vagy tudományos célból összehívott konferenciákon, értekezleteken erről, vagy ehhez hasonló témákról előadásokat tartsak. Így az év eleje óta szinte minden harmadik, vagy negyedik héten különféle országokban tartott gyűlésekre kellett utaznom, hogy azok résztvevőit tájékoztassam a missziói munka mai helyzetéről és kérdéseiről. Sokszor nekem kell — egyházaink kérésére — teológiai szakkonferenciákat, nemzetközi egyházi gyűléseket, egy-egy égető kérdést megtárgyaló tanácskozásokat megrendezni, vagy legalább is előkészíteni, amely sokszor nehéz feladatot jelent, hiszen nem lehet valaki minden kérdés szakértője. Ezeket túl minden olyan különleges feladat elvégzése, amelyet igazgatóm — egy finn lelkész — reám bíz, illetőleg, amely nem esik az osztályunkban munkálkodó kontinentális (területi) titkárok hatáskörébe, az én munkámat gyarapítja.

Sz.: A múltban — tudtommal kilenc éven át — mint területi titkár, a latinamerikai, valamint a karibi tenger környékén elterülő evangélikus egyházak ügyeinek a referenseként szolgáltál a Világszövetségben. Nem volt nehéz munkakörödötől ezzel a latinamerikai és karibi országokban élő jóbarátaidtól, ismerőseidtől elválni?

P.: Ha őszinte szeretnék lenni, akkor csak igennel felelhetek kérdésedre. A helyzet ugyanis az, hogy nem csupán 9 éven át volt kapcsolatom a világnak ezzel a részével, hanem több, mint 28 éven át, hiszen latinamerikai titkárrá való kinevezésem előtt közel két évtizeden át Délamerika lakosa voltam. Ez azt jelenti, hogy majdcsak 38 évvel ezelőtt (1943 szeptemberében avatott lelkésszé Raffay Sándor bányakerületi püspök) megkezdett lelkészi munkámból 28 év Latinamerikával volt kapcsolat. Annakidején, nem egészen három esztendei szolgálat után, nehéz volt elválnom Cleveland városától: érthető, hogy legalább olyan nehéz szívvel hagytam el azt a terü-

letet, ahová majdcsak tízszer annyira ideig tartó szolgálat kötött. Persze, nem egy várostól, országtól, vagy világrésztől való elválás nehéz, hanem azoktól az emberektől, akik ott élnek és akiket ott barátainknak, híveimnek mondhatok.

Könnyebbé tette a régi munkaköröm elhagyását az a reménység, hogy a jövőben is sor kerülhet arra, hogy Dél- és Középamerikát, valamint a karibi országokat meglátogathatom, hiszen új munkakörömből a világnak ez a része sincs kizárva, hanem éppen úgy rendelkezésre kell állanom az ottani egyházaknak, mint Afrika, Ázsia, Európa és Északamerika evangélikusságának, ha szükségük van szolgálatomra.

Sz.: Pontosabban mi hozott most Amerikába?

P.: Felügyeleti szervünk, az Egyházi Együttműködési Bizottság évi közgyűléseit mindig más országban, lehetőleg más világrészben rendezik meg. Ebben az esztendőben az Egyesült Államokban lévő evangélikus egyházak hívták meg a bizottságunkat. Az évi gyűlés előtt, annak résztvevői egy látogatóprogram keretében megismerkednek az amerikai evangélikusok missziói munkájával: engem az indiánok között végzett munka egyes wisconsini központjaiba fognak elvinni, tíz más résztvevővel együtt. A gyűlésen azután a munkatársak beszámolnak a végzett munkáról, előterjesztik munkatervüket és a jövőre vonatkozó javaslatukat, amelyeket a bizottság 12 tagja megbeszél és kiértékel, majd megszabja a követendő irányelveket és elkészíti a következő esztendő munkatervét. Minden gyűlés középpontjában egy általános téma megbeszélése áll: Csikágóban kerekasztal-beszélgetés keretében arról lesz szó, hogy miképpen folyik az evangélizációs munka az egyes világrészekben.

Sz.: Úgy tudjuk, hogy régebbi munkakörödben intenzív kapcsolatokat tartottál a szétszórtságban szolgáló magyar evangélikus gyülekezetekkel. Van erre lehetőséged most is?

P.: Valóban úgy volt, hogy latinamerikai titkár koromban mindig külön erőfeszítést fejtettem ki, hogy évenként legalább egyszer, de sokszor többször is felkeressem a dél-amerikai magyar evangélikus egyhá-

zakat: a Buenos Aires-it, a Sao Paulo-it és a Caracasit. Ezen kívül résztvettem a Nyugateurópában szolgáló magyar evangélikus és református lelkészek teológiai konferenciáin és egyéb találkozásain, különösképpen pedig az évenként megtartott Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferencia nagyheti alkalmain, amelyekről több beszámolót közölt az Erős Vár. Ha erre felkértek, szívesen végeztem igehirdetői szolgálatot a Svájc különböző városaiban élő magyar protestánsok között is.

1980-ban sikerült mindhárom délamerikai magyar evangélikus gyülekezetet meglátogatnom és az azokban élő barátaimtól, ismerőseimtől búcsút vennem. Ebben az évben is résztvettem — családom Genfben élő tagjaival együtt — a Heidelberg mellett megrendezett, nagyszerű magyar protestáns ifjúsági konferencián, amelynek “Jöjjön el a Te országod!” volt a témája. Két előadással szolgáltam annak keretében. Húsvétkor a stuttgarti magyar istentiszteleten prédikáltam és — ha Isten is úgy akarja — június 21-én Genfben, lakóhelyemen prédikálok magyar nyelven. Ismét jelen voltam a nyugateurópai lelkészek teológiai konferenciáján, ahol a 200 évvel ezelőtt kihirdetett *Türelmi Rendelet* jelentőségéről emlékeztek meg az egybegyűltek. Május 10-én a brasói magyar evangélikus templomban prédikáltam (pár nappal előbb látogatást tettem a bukaresti magyar evangélikus templomban is), ugyanis egy ökumenikus konferencia keretében Románia fővárosába érkeztem május 4-én és annak rendezői lehetővé tették, hogy a következő vasárnapra tervezett látogatóprogram keretében az említett szolgálatot elvégezhessem. Várakozással nézek a csikágói magyar evangélikusokkal való együttlét elébe, akikkel a “Peace” Lutheran Churchben, általam június 7-én tartott istentisztelet után szeretnék találkozni. (A találkozó megvalósult és Pósfay lelkész úrnak alkalma volt az istentisztelet után, kellemes kávézás keretében, az öszszegyűlt magyaroknak ismertetni munkáját — a Szerk.) A magyar szóróványevangélikusok iránti érdeklődésem egyik megnyilvánulásának lehet tekinteni mostani clevelandi látogatásomat is, amikor is mind a keleti, mind a nyugati oldalon fekvő egyhá-

zakat felkerestem, azoknak több tagjával találkoztam és — nagy örömmre — volt lehetőségem Brachna Gábor főesperes úrral, Juhász Imrével, az Erős Vár szerkesztőjével, valamint Bernhardt Béla torontói h. lelkész úrral, illetőleg házastársaikkal egy igen kellemes estét eltöltenem, amikor is sor került a magyar evangélikusok között végzett missziói munkánk sok kérdésének a megbeszélésére.

Sz.: A magyar evangélikusok között végzett missziói munka ügyét emlegetted. Ennek a kifejezésnek a használatával talán azt a meggyőződésedet hoztad nyilvánosságra, hogy nekünk, Magyarországon kívül élő, de magyarul beszélő evangélikusoknak különleges hivatásunk van az Anyaszentegyház egyetemes missziói szolgálatának a keretében?

P.: Pontosan erre gondoltam, amikor ezt a két szót használtam. Illyés Gyula pár évvel ezelőtt megerősítette azt, amit sokan már előtte is tudtak, hogy ti. a magyar nép egyike azoknak a népeknek, amely ugyan önálló államot alkot, de amelynek három tagja közül csak kettő él az általa alkotott állam határai között. Persze, ez a szám magában foglalja a Kárpátmedencén belül élő, de a mostani magyar határon túlra került magyarokat is. Ha az ezek között végződő evangélicizációs munka módzatait azok (és a mi) különleges helyzete miatt nem is tárgyalhatjuk meg e percben, foglalkoznunk kell a világ egyéb részein élő magyar anyanyelvűek lelkigondozásának a kérdéseivel, mert ezt a munkát *senki sem tudja olyan eredményesen elvégezni, mint azok, akik egyrészt tudnak magyarul, másrészt az Evangélium lelkétől megérintetett személyek.* A tapasztalat azt mutatja, hogy ha magyarjaink meg is tanulják környezetük nyelvét, lelki életük fejlődése — a legtöbb esetben — csak akkor folytatódik, *ha azon a nyelven jut el hozzájuk a lelki táplálék, amelyiken szüleik őket imádkozni tanították.* Megfigyelésem szerint ez a tétel igen sokszor még a második nemzedék helyzetére is érvényes. Ehhez hozzávehetjük azt, hogy ma világszerte nagy az érdeklődés a nyelvi, vagy faji kisebbségek lelki, kulturális, vagy más igényeinek a kielégítése iránt és sokan rádöbbenek az *identitás* problémájának a fontosságára is.

Mindebből én azt szeretném levonni, hogy azoknak, akik — akár hivatásszerűen (főfoglalkozásban), akár önkéntesen (más szolgálat végzése mellett) — a magyarok számára az Evangéliumot hirdetik, vagy az Evangéliumnak a magyarság nyugatra szakadt tagjaihoz való eljutása érdekében fáradoznak, *nem kell kisebbségérzésekkel küzdeniök*, mintha egy halálraítélt, vagy mások által lényegtelennek tartott ügyért fáradoznának, hanem biztosak lehetnek affelől, hogy az Evangélium terjesztésének szolgálatával az Anyaszentegyház szívdobbanásának, azaz az Egyház életének a részeivé váltak.

Talán több, mint két évtizede annak, hogy dr. Leskó Béla barátom, az argentinai evangélikus teológiai fakultás akkori igazgatója (rektora) egy kis verset írt, amelyben magyar fiatalokat arra biztatott, hogy álljanak be Isten aratásába, készüljenek fel a lelkipásztori pályára, hogy magyar népünknek az Evangéliumot hirdethessék.

Felhívása — annakidején — nem maradt visszhang nélkül. De mivel verse egy egészen különleges helyzetben keletkezett, annak a hatása ma talán nem lenne ugyanaz, mint keletkezésekor volt, ha azt újból ki nyomtatnánk.

Sajnos, jómagam új verset nem tudok írni. Így csak szerény prózában szeretném kifejezni azt az óhajomat, hogy bárcsak jelentkezne ma is magyarul beszélő fiatalok és idősebbek (az egyik volt délamerikai lelkészünk, aki közel 18 évig szolgált hűséggel honfitársaink között, 50 éves volt, amikor teológiai tanulmányait elkezdte!) a nyugat- és észak- és délamerikai, valamint ausztráliai magyarok között végzendő missziói munkára és azok, akiknek ilyen munka végzésére már van felkészültségük, de nem magyarok közt szolgálnak, átgondolnák, hogy mit tehetnek jelenlegi helyzetükben (vagy annak megváltoztatása által) azért, hogy *az ő munkájuk révén is az Evangélium népe maradhasson a külföldre szakadt magyar nép.*

Ha "próza óhajom"-ban e lap olvasói többet látnának, mint egy személyes véleményt és egy egyén kérését, akkor az Erős Vár szerkesztőjével való mostani beszélgetésem leközlése talán eszköz lehet annak a célnak az elérésében, hogy a magyar családnak az anyaországtól legmesszebbre került leányai és fiai is Isten népének örvendező tagjai maradhassanak!

Címváltozások

Kiss Miklós lovaszpatonai ev.

lelkész ideiglenes amerikai címe:

c/o Tomaschek, 9550 Chapel Hill Oval,

Brecksville, OH 44141

Tel.: (216) 526-5374

Dr. Leskó Béla ev. lelkész új címe:

Azopardo 1422

1109 Buenos Aires, Argentina

Leskó Károly ev. lelkész új címe:

Apartado 68039,

Caracas 1062-A, Venezuela

Tel.: 284-0179

Mészáros Sándor ev. lelkész új címe:

937 Broadway,

Bethlehem, PA 18015

Tel.: (215) 867-2943

Papp János Lászlóné (Mrs. Emmy de Papp) ev.

lelkészözvegy címe:

120 Westland Ave.,

Rochester, NY 14618

Tel.: (716) 271-8445

Dr. Stiegler Ernőné (Mrs. Ida S. Stiegler) ev. lel-

készözvegy helyesbített címe:

1440 Walnut St., Apt. 2005.

Allentown, PA 18102.

Tel.: (215) 432-3043

Sulzer (Szulczer) **Gusztáv** ev. lelkész új címe:

3129 Bay Landing Dr.,

Westlake, OH 44145

Tel.: (216) 871-4965

Szebik Károlyné (Mrs. Evelyn Szebik) ev. lelkész-
özvegy címe:

5336 Coolbrook Ave.,

Montreal, Que. H3X 2L4, Canada

Tel.: (514) 489-6461

Turchányi Sándor ev. lelkész címe:

4223 NE 8th Ave.,

Seattle, WA 98105

Tel.: (206) 632-6298

Weisz Jenő ev. lelkész új címe:

Meiendorferstrasse 47,

2000 Hamburg 73, West Germany

Az idei

SAJTÓVASÁRNAP

november 22-én lesz

az

ERŐS VÁR

támogatására!

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

A "Lutheran Church in America"
Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:
Juhász Imre

Munkatársak:
a magyar evangélikus lelkészek.

"ERŐS VÁR"
(USPS 178560)

P. O. Box 02148, Cleveland, Ohio 44102

Published by the
Hungarian Conference
of the Lutheran Church in America.

Issued bi-monthly: February, April, June,
August, October, and December.

No. 4. (215) Vol. 47.
AUGUST 1981

Subscription: \$3.00 a year.

Second-class postage paid
at Cleveland, Ohio.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, kézirat, gyülekezeti hír, úgyszintén a lappal kapcsolatos minden levelezés, előfizetés és adomány erre a címre küldendő:

"ERŐS VÁR"
P. O. BOX 02148
CLEVELAND, OHIO 44102

Az "ERŐS VÁR" előfizetési díja belföldön egy évre 3 dollár. Kanadában és egyéb külföldön évi 4 U.S. dollár, vagy 5 kanadai dollár.

Be nem jelentett címváltozás esetén a posta a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig külön portót kell fizetnie. Erre a költségre különösen nem-előfizetők, késedelmező előfizetők, vagy többéves hátralékban lévők esetében nehéz fedezetet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden esetben pontosan adják meg címüket a "Zip Code" szám feltüntetésével együtt! Az újságot "Zip Code" szám nélkül nem kézbesíti a posta. Címközlésnél tüntessék fel az utca megjelölését is: pl. St., Rd., Ave. Ugyanis egyes postai zónákban azonos nevű utcákat csak így lehet megkülönböztetni.

Printed by

Classic Printing Corporation
9527 Madison Ave., Cleveland, Ohio 44102

Papp János László

Egy érdemes, idős, magyar lelkész dőlt ki a sorból. Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia régi gárdájához tartozott. Nt. somogyi Papp János László Rochesterben (NY) élt 1968-ban történt nyugdíjba vonulása óta, ahol Zsolt fia jönevű orvosként működik. Rochesterben nincs megszervezett magyar gyülekezet. De vannak ott is magyarok, akiket alkalmanként Buffalóból való evangélikus és református lelkészek gondoztak. A helyben lakó nyugdíjas magyar lelkész mindjárt felvette a rochesteri magyarok lelki gondozását. Rendszeresen tartott számukra istentiszteletet az Atonement nevű evangélikus templomban. A város magyarjai felekezetre való tekintet nélkül résztvettek ezeken az istentiszteleteken. Legutoljára húsvétkor szolgált közöttük. Pünkösdre is készült, de Teremtő Ura hazahívta megfáradt szolgáját június 3-án.

Hosszú és küzdelmes lelkési pálya ért véget halálával. 1902. május 16-án született Budapesten. Régi erdélyi család sarja. Elemi és középiskoláit is Budapesten végezte. Rövid ideig banktisztviselő, majd 1924-ben kivándorol Kanadába és Torontóban lesz az ottani egyetem teológiai fakultásának hallgatója. Már teológus korában szolgálati felelősséget érez honfitársai iránt. Összegyűjti őket Montreálban és Torontóban, időnként szolgál Windsorban is. A teológia elvégzése után a Kanadai Egyházkerület szenteli lelkésszé 1927. december 20-án. Kihozatja Budapestről menyasszonyát, Birgling Emmyt, akivel 1928. május 23-án köt házasságot Torontóban. Ke-

zében van már a windsori gyülekezet és az egyházkerület meghívása és házasságuk után mindjárt Windsorbba költöznek. Az ő nevéhez fűződik a windsori magyar evangélikus templom és paplak megépítése, valamint a gyülekezet felvétele az egyházkerület kötelékébe. (Előtte, majd pedig 1940 után a detroiti lelkész: előbb Becker Jakab, később Asbóth Gyula járt át Windsorbba a magyar evangélikusok gondozására.) Windsorból időnként Torontóba is átjárt szolgálni, míg Montreálban Szebek Károly folytatta a szolgálatot. Az a 17 esztendő, amit Papp János László Kanadában töltött, kétségtelenül feljegyzésre méltó a magyar egyháztörténet lapjai, hiszen ő egyike volt az úttörőknek Kanadában a magyar evangélikus lelkési szolgálat terén.

Amint a buffalói Our Savior magyar evangélikus gyülekezet meghívja lelkészének, 1941-ben átköltözik az Egyesült Államokba. Tíz évet töltött Buffalóban, mely idő alatt fiatalos energiával vitte előre a gyülekezet ügyeit. A templomot és a paplakot — mindkettő faépület — új külső burkolattal látták el, új orgonát szereztek be. Élénk ifjúsági munka folyt. A papi család gyermekei itt járnak elemi és középiskolába és tanulmányi eredményeikkel városszerte kitűnnek. A szegényes papi fizetés ellenére gyermekeiknek önfeláldozóan a legjobb iskoláztatást biztosítják. Fáradozásukat Isten gazdagon megáldotta. Gyermekeik szépen boldogulnak az életpályán. Ildikó DeKalb, Illinoisban lakik, ahol férje, George Carrington, college professzor és Ildikó is tanít ugyanott. Emőke a New York-i Newburghben lakik. Férje, Richard Severo a New York Times munkatársa, míg Emőke írással és könyvkiadással foglalkozik. Mint említettük, Zsolt fia orvos Rochesterben. A legfiatalabb, Éva tanítónő; férje William Keberle pedig farmer Rochester közelében, Hamlinban. Mindnyájan ott voltak temetésén az öt unokával együtt.

A buffalói évtized után angolnyelvű gyülekezeteket szolgált New York City közelében: Greenport 1951-1955; Rhineback 1955-1958; Valatie 1959-1963 és Guilderland Center 1963-1968, amikor is 66 éves korában nyugalomba ment. Attól kezdve a rochesteri magyarok között szolgált.

Temetése június 5-én volt a város-

beli magyarok nagy részvéte mellett. Öt lelkész szolgált temetésén: Buthy Dénes esperes, a Magyar Evangélikus Konferencia képviselőjében, Wesselényi Miklós lackawannai presbiteriánus lelkész, mint régi jó barát és munkatárs mondotta az eulógiát; Frederick Gottwald az Upper New York Synod képviselőjében, Frederick Reissig a rochesteri Atonement templom lelkésze, valamint Wayne Pittenger a pittsfordi St. Paul templom lelkésze.

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia, valamint az Erős Vár kegyelettel emlékezik meg az amerikai magyarság és evangélikusság e kiváló szolgájáról és részvétellel fordulunk az özvegy és családja felé. A rochesteri Mt. Hope temetőben nyugvó szolgájának pedig az Úr adjon békés pihenést és örök üdvösséget. "Jól van, jó és hű szolgám; hű voltál a kevesen, ezután sokat bízok rád, menj be a te uradnak örömeibe!"
Buthy Dénes

Gyarmathy Irén:

ÉS ELJÖN A MÁSIK NAP...

Az a kis belga család, ahová jó sorsom elvezetett, Brüsszel mellett lakik egy kis városkában. A családban négy gyermek van. Mindegyik dolgozik már. A szülők is még, becsülettel. Apjuk mesterségét folytatják, előreláthatólag az életük végéig. Az asszony a kora reggeli óráktól kezdve talpon van, egész késő éjszakáig. Vállán nyugszik a ház minden baja, gondja. Estéknél, ha gyermekei hazafelé mennek, bekukkantanak hozzá és sohasem távoznak üres kézzel. Hatvan körül jár, örökké mosolygós, vidám, szolgáltrakész, adakozó ember.

Ottlétem alatt sokat beszélgettem vele, néha éjjelig is. Minden héten egy-két éjszakát a kórházban tölt, szeretetből elvállalta az éjszakai inspekciózást a haldokló betegek mellett.

Istenfélő, igaz lélek. Már évek óta hívogat, néztem meg már egyszer, annyira vágyik, hogy megint elbeszélgethessem velem.

A helyi szokások szerint mindenki állatbarát a házában. Van itt színes papagáj, angóra macska, házőrző-vendégüdvözlő kutya és nagy kalitkában madarak. Ellátásuk gondja is a háziasszonyra hárul.

...Ülünk a kényelmes karosszékekben. Kutya, macska, madarak már mélyen alszanak, velük pihen az egész ház. Csak mi ketten beszélgetünk.

— Tudod — mondja — annyi mindent tanultam fiatal koromban, de édesanyám korán meghalt és édesapám 15 évig betegeskedett. Nem hagyhattam magára. Akit megszerettem, más városban lakott, ide nem akart jönni, én meg nem tudtam volna elviselni, hogy apám

egyedül maradjon betegen, de azt sem, hogy bárki a halálára spekuláljon. Így aztán hozzámentem ahhoz, aki szerette apámat és hajlandó volt idejönni. Jó, hűséges, csak más, mint én. Nagyon más. A gyermekeim? Igen, nem rosszak, minden nap benéznek. Élik a maguk életét. És ez így van rendjén. Szeretem a vejeimet, a menyeimet is, de kit érdekel a házában az én életem? Senkit. Te ma elmentél sétálni és útközben egy mezei csokrot hoztál. Adni akar-tál valamit. Lehajoltál értem, nem tudom, hányszor. Kedves vagy nekem. Talán még a gyermekeimnél is kedvesebb. A haldoklók mellett érzem a legjobban, hogy nagy szükségük van rám. Fogják a kezemet, mintha azt szeretnék, hogy minden energiámat átadjam nekik, aztán hirtelen eleresztik a kezem, az arcuk kísimul, feladták az életet. Mosolyognak. Többségük édesapját, édesanyját hívja, régi emlékeiről beszél. Az örökösök meg odaállnak sokszor a haldokló ágya köré s annak behúnyt szemmel kell hallgatni, amint az örökségen előre marakodnak. A haldokló már nem szól, de hallja őket. Megkeserítik utolsó perceit... Holnap meglátogatjuk kis öregeinket.

— Szívesen veled tartok.

Az egyik nagynéni egy csöpp szoba-konyhás lakásban egyedül éli 87. évét. Hőfehér bőrén áttetszenek a kék erek. Könnyes szemmel panaszkodik mankóira támaszkodva, hogy hazaküldték a kórházból és mégis úgy fáj mindkét lába.

— Nincs már gyógyulás — mondja — csak végeláthatatlan nappalok és éjszakák.

— A gyerekek? — kérdelem.

— Messze laknak — mondja és a távolba néz. Oda már nem tudom követni. Behúnyt szeme alól végigcsordul arcán a könny. Hallgatunk. Nem akarjuk elhessegetni az emlékeit. Egyszerre vidám trillázás hallatszik. Egy kis fehér madár énekel. Nem tudom, mi érintette meg szívét, de ugyanazt a sort éneklő nem tudom hányszor, erősen cifrázva.

— A napnak örül — mondja a néni és felnéz az ablakra, amelyen át a szobába szökött a napsugár.

Búcsúzunk. A világ minden kis öregét ölelem meg ebben a magáramaradt, áttetszőbőrű öregasszonyban. Fájó szívvel húzom be magunk után az ajtót és egész nap nem tudok az emléktől szabadulni.

Másnap korán felmegyek a hegyi templomba, amelyet temető vesz körül. A bejáratnál a második világháború köszönt. Ausztrália itt elhunyt hős fiainak sírjai sorakoznak előttem katonás rendben. A. Thomas pilóta: Jó utat!; S. Duke kapitány: Egyetlen napon sem felejtünk!; I. Nash navigátor: Meghalt, hogy mi éljünk; O. Hallow pilóta: A kötelességét megtette; O'Morgan: A sors által reá mért feladatot elfogadta; D. Davis pilóta: Míg a nap kél, oszlik a sötét; Luedecke kapitány: Egy szomorú édesanya hős fia; A. Mitchell ezredes: És eljön a másik nap...

Itt pihenek örök álmukat. Eljöttek ide, hazájuktól távol meghalni, hogy mi éljünk.

Mélyen fejet hajtva állok a fejfák előtt, amelyeknek feliratában egy élő hozzátartozó szíve zokog. Anya, feleség, testvér, mátká... valaki visszavárta őket. Rettenetes szomorúság üli meg egész valómat. Csak egy vigasztal: hogy eljön a másik nap, amikor minden miéltre választ kapunk.

A kis templom szüette fapadján háborgó szívemet csitítgatom, amíg Isten csendje békére nem ringatja.

Indulok hazafelé. Megyek az úton idegen országban. A szembejövők köszöntenek. Visszaköszönök mosolyogva. Testvérek vagyunk.

Az AMEK közgyűlése

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia tizenkilencedik közgyűlését tartja 1981. október 26-án, hétfőn du. 2 órától 6 óráig, a Nyugat-Clevelandi Magyar Evangélikus Egyháznál.

Kiss Samu

1883—1981

Szolgatársaink folyton folyvást indultak hazafelé. Ismét egy melegen érző lelkipásztori szív szűnt meg dobogni. Istennek ez a szolgálója az Ő követségében járt közöttünk, kortársait messze túlélve hirdette nekünk Isten szeretetét és az örökélet bizonyosságát a Krisztusban. Kiss Samu a világ minden táján szétszórt magyar evangélikus lelkészi kar legidősebbje volt.

1883. június 3-án született a Sopron megyei Vadosfán. Már középiskolás korában írogatni kezdett. A soproni evangélikus liceum ifjúsági Magyar Társaságában pályamunkáival 10 aranyat nyert. Teológus éveiben még inkább kifejlődött szépírói tehetsége. A soproni Teológián az önképzőkör titkára volt, ahol négy pályamunkával nyert díjat. A helyi lapok, sőt a Pesti Hírlap is többször közölte vezércikkeit és tárcáit. Még teológus korában megjelent első prédikációja a Protestáns Pap c. folyóiratban. Később az egyházi lapoknak állandó munkatársa volt. Az Igehirdető és a Lelkipásztor című lelkészi szakfolyóiratokba sok prédikációt írt.

Gyurácz Ferenc püspök 1908-ban avatta lelkésszé Répcelakon, ahol mindjárt segédlelkész lett. A soproni liceum egyik jubileumán az egyetemes egyház Sopronban tartotta közgyűlését, ahol Kiss Samu az evangélikus sajtóról tartott előadást. Utána Raffay Sándor bányakerületi püspök megkérdezte, hogy elválná-e mellette a kápláni állást. — A legnagyobb örömmel! — felelte. Így került püspöki segédlelkésznek Pestre, a Deák-téri templomba. Onnét a györmegyei Nagybarát (akkor még Nagybarátfalu volt a község neve, most pedig Győrújbarát) 1000 lelkes gyülekezete hívta meg egyhangúlag lelkészének 1913-ban. Nagyki-terjedésű szolgálati területén hanyaszorgalommal gondozta a reábi-zottakat több, mint negyven évig, 1953-ig, amikor nyugdíjba ment. Mint korábban, ezután is számos más gyülekezetben is szolgált vendég-igehirdetésekkel és előadásokkal. Továbbra is tevékeny maradt irodalmi téren. Konfirmációi Kátéja 5 kiadást ért meg. A megkonfirmált ifjúság

számára írt: Jézussal egy úton c. könyvét a dunántúli egyházkerület jutalmazta és adta ki. Egy egész évre szóló prédikációs kötete: Én és az én házam az Úrnak szolgálunk, Kapi püspök előszavával a nógrádi egyházmegye kiadásában jelent meg.

Korábbi látogatások után 1965-ben jött át véglegesen Amerikába Margit leánya (Tomaschek Lászlóné) családjához. A két clevelandi gyülekezetben sokszor prédikált nagy örömmel, sőt a református testvérek-

nél is végzett vendégszolgálatot. Több cikke jelent meg az Erős Vár hasábjain. Már 90 esztendő volt, amikor Ildikó unokája esküvőjén ő végezte boldogan az igehirdetést. Legutolsó éveinek nagy bánata volt, amikor 1978 májusában Jenő fia, Bezi-Enese hűséges pásztorá súlyos betegségben, 62 éves korában meghalt. Örömeire szolgált viszont, hogy a családban már a hetedik lelkész-nemzedéket képviselő unokáját, Kiss Miklóst a nagymúltú lovászpatonai

A koporsót körülálló lelkésztársak búcsúéneke.

gyülekezet hívta meg lelkészének. Az Úr különös kegyelmének tekintette, hogy 97. életévében még erőt adott neki élete legutolsó lelkészi cselekvényére: saját dedunokáját, Tomaschek László Pált keresztelte 1979. október 27-én a Nyugat-Clevelandi Egyház templomában. Ezután már gyorsan közeledett a búcsúzás ideje. Mindennapi imádságában voltak ezek az éneksorok: *„A Krisztusért, én Istenem, Adj boldog véget énnekem!”*

Lelkészi szolgálata 73., földi élete 99. évében, június 21-én hívta haza Teremtő Ura. 23-án este a temetkező kápolnájában tartott könyörgést Bernhardt Béla lelkész végezte. A június 24-én megtartott templomi gyászistentiszteleten hat magyar evangélikus lelkész: Bernhardt Béla, Brachna Gábor, Buthy Dénes, Juhász Imre, dr. Rönkös Károly, Szulcz Gusztáv, valamint három református szolgatárs: Elek Áron, dr. Ha-

rangi László és dr. Szabó István, továbbá a népes család és nagyszámú gyülekezet vett részt. Brachna Gábor főesperes hirdetett ígét Zsolt 71:16—18 alapján: *„Késő vénségemig hirdettem az én Uramnak nagy tetteit...”* Az oltári szolgálatot Buthy Dénes esperes és Juhász Imre helyi lelkész végezte. A szertartás végén a lelkészek körülállták a koporsót. Fel-törő könnyeikkel küzdve, énekszóval búcsúztatták szolgatársukat: *„Angyalok, ti fényes lelkek, ZengjeteK vig éneket! Mert már biztos partot lelt meg, Kit bús szélvész hányt-ve-tett; Már meggyőzte a halált, Istené-hez égbeszállt. Sion, onnan számki-vetni Nem fog téged soha senki!”* (262.) — Clevelanddal egyidőben tartottak gyászistentiszteletet Kiss Samu volt magyarországi szolgálá-ta helyén: Győrújbaráton, szintén nagyszámú gyülekezet részvételével. Ott a lelkészi szolgálatot Tóth János ny. lelkész és az unoka: Kiss Miklós

végezte. Hamvait végakarata szerint hazaviszik és volt gyülekezetében temetik el.

Kiss Samu szolgálati ideje lejárt. Akik még megmaradtunk, hálás szeretettel, könnyes kegyelettel őrizzük emlékét. *"A nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam. Végezetre eltettett nekem az igazság koronája, amelyet megad nekem azon a napon az Úr, az igaz bírő; de nemcsak énnekem, hanem mindazoknak is, akik várva várják az Ő megjelenését."* (2Tim 4:7-8.)
Juhász Imre

NT. KISS SAMU EMLÉKÉRE

az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia köszönettel nyugtazza a következő adományokat: Balázs Sándor és felesége 25.00, Blue Cross Employees 25.00, Bójtós László és felesége 20.00, Boncelli Rudolf és felesége 20.00, Davis Emily 10.00, Geiger Antal és felesége 5.00, Gölesz László és felesége 15.00, dr. Kondray Gergely és felesége 50.00, Kovács István és felesége 5.00, Magyar Harcosok Bajtársi Közossége 10.00, Molnár István és felesége 25.00, Móry János és felesége 20.00, Radic Eszter 20.00, Rakonczay Attila és felesége 20.00, Sacha Ernest és felesége 3.00, Shable Helen 20.00, Szőke Lajos és felesége 10.00, Tomaszek László és felesége 150.00, dr. Tomaszek László és felesége 50.00, Torday Egon és felesége 10.00. Összesen: \$513.50.

Érdekes, hogy...

...a 13-as számtól babonásan rettegőket nem érte váratlanul a dollár inflációs értékcsökkenése. Az egydolláros bankjegy hátán ugyanis a befejezetlen piramisnak 13 lépcsője van, az olajfaágon 13 bogó és 13 levél látható, a sas pedig 13 nyilat tart a karmal között. Nem csoda, hogy a szegény dollár mai értéke mindössze 39 centnek felel meg, ami nem más, mint háromszor 13. (Charleston Gazette.)

...az Üdvhadserg elhatározta, hogy kiválik az Egyházak Világtanácsából, mert az szerintük a marxista gerillaszervezetek támogatásával politikai aktivitást folytat, nem pedig az Evangélium ügyét mozditja elő. A 103 éves Üdvhadserg, melynek 2 millió evangélikus "katonája" van és 86 országban végez szociális munkát a nincstelenek között, az EVT alapító tagjai közé tartozott. Mint ismeretes, nemrég az Ir Presbiterianus Egyház lépett ki a Világtanácsból hasonló indoklással.

...az Itteni magyar lapok egyrésze, csak úgy, mint a hazalik, nem tartotta fontosnak megemlíteni, hogy mi is volt a célja Endresz György és Magyar Sándor 1931. július 16-i bravúros óceánrepülésének. Az 50. évforduló alkalmával nem lett volna szabad elhallgatni, hogy gépük neve "Justice for Hungary" volt: emlékeztetni a világot a trianoni országcsönkítés igazságtalan voltára.

AZ EGYHÁZ HÍREI

EGYESÜLT ÁLLAMOK

* A "Lutheran Book of Worship" c. új országos énekeskönyv-agendához kísérőkötetet terveznek lelkészek számára a kazuálék (alkalmi szolgálatok) végzését illetően. A "Lutheran Church in America" egyház püspöki konferenciája ezek közül az "életbentartó gépek kikapcsolásakor" meg a "váláskor" tartandó szolgálati rendet erősen kifogásolta és szükségtelennek tartotta.

* A "Lutheran Church Missouri Synod" egyház júliusban tartott biennális közgyűlésén felmondták az "American Lutheran Church" egyházzal tartott szószék- és oltárközösséget, s egyéb más ev. egyházakkal folytatott kooperációs tevékenységből is kivonták képviselőiket. Miközben ez a lépés általános sajnálkozást váltott ki, a félmillió lelket számláló "Wisconsin Evangelical Lutheran Synod" egyház országos közgyűlése erről a határozatról dicséretileg nyilatkozott és megállapította, hogy így megnyílt a LCMS és WELS egyházak között évekkal ezelőtt megszakadt kapcsolatok helyreállításának a lehetősége. A LCMS egyház új orsz. elnöke Dr. Ralph Bohlmann teol. professzor.

* Egy új louisianai törvény szerint a nyilvános iskolákban egyenrangúan kell ismertetni a világ keletkezésére vonatkozóan mind a teremtés-, mind a fejlődéstant.

* Az Országos Evangélikus Tanács hírszolgálati irodájának az új igazgatója David Cattau; megelőzőleg újságíróként mint a vallásügyi rovat vezetője az omahai "World-Herald" és a rochesteri "Time-Union" lapoknál működött.

* Dr. David Preus, az "American Lutheran Church" egyház püspök-elnöke az Ev. Világszöv. végrehajtóbizottsága ülésén kifogásolta azt az egyoldalúságot, hogy még egyházi hírközegek is hozzáállnak a különféle társadalmi kérdésekhez. Többek között megjegyezte: "Nemcsak azt kell hangsúlyozni, hogy milyen éleshangú antikommunista propaganda folyik Amerikában, hanem azt is, mert itt szólásszabadság van, hogy milyen anti-antikommunista propaganda, s még azt is, hogy mennyire egyoldalú a propaganda a szovjet-blokk területén. Mi Nyugaton nyíltan elismerjük hibáinkat, s azok kiküszöbölésére is nyilvánosan teszünk lépéseket, de a szovjet érdekkörben mindig csak tökéletességüket hangoztatják, mint akik nem is tudnának az emberi jogok ellen vételni."

* Egyre növekszik a kritikai érdeklődés az Amerikai Egyházak Tanácsa által tervbe vitt bibliafordítás iránt, melyben az angol nyelvet komplikálttá tevő nemiségi megjelöléseket igyekeznek majd kiigazítani, főleg hímnemű vonatkozásúakat. Ezzel nemcsak feminista nyomásnak engednek, hanem állítólag még fordítási pontatlanságokat is helyrehoznak (pl., többhígyütt az eredeti héber, vagy görög szöveg általános névmásokat használt, amiket jobbra a 17. századbeli fordítók egyszerűen "férfiasítottak"). Persze egyéb bonyodalomaktól sem mentes ez az ugyancsak mérész vállalkozás.

"Lutheran Church in America"

* Az orsz. bíróságra hárították a feladatot, hogy pontosabban meghatározza a "kiközösít-

tés" (exkommunikáció) fogalmát, hogy mennyire tágan vagy szűken kell azt értelmezni. Ehhez egy nemrégén előfordult gyülekezeti fegyelmi ügy adta az indítékot, mert a gyülekezeti rendtartás a kiközösítésről csak elnagyolva intézkedik.

* 1967 óta elsősorban növekedett LCA egyházunk lélekszáma. 1980 végén nem egészen 0.1%-kal volt több tagja az egyháznak, mint egy évvel azelőtt, azaz 2.639 személlyel. Ugyanakkor a létszámcsökkenés mértéke 16%-kal esett.

* A havonta megjelenő, "Lutheran Women" c. orsz. nőlap ez év áprilisi száma grafikai kiállítáért az egyházi hírszolgálati társaság dícsérő oklevelét nyerte el.

* A belmissioi főosztály élettani vonatkozású dolgozatsorozatot készít elő különféle tárgykorokban. Az 1982. évi orsz. közgyűlésen a gyógykezelés etikai és gyakorlati kérdéseiben számítanak állásfoglalásra.

* A philadelphiai és columbiai (Délkarolina) szemináriumot a "United Methodist Church" egyház főtanácsa levette ajánlólistájáról azon a címen, hogy azokon metodista hallgatók nem kapnak kielégítő "metodista" alapképzést.

MAGYARORSZÁG

* Meghalt Medvey Mátvás ny. galgagyörki ev. lelkész.

* Vönöck—Kemenesmagason Zügn Tamás, Tésen Riesz György, Kölesden Szabó Pál, Szombathelyen Fehér Károly esperes, Nyáregyházán Adami László, Iharosberényben Györi Gábor és Kisapostag—Dunaföldváron Bizik László az ev. gyülekezet új lelkésze.

* Júniusban tizenegy hallgató végzett a Budapesti Ev. Teol. Akadémián; közülük a férflakat felszentelték lelkészeknek, a nőket pedig lelkészi munkatársként bocsátották ki, névszerint Cserégi Istvánt, Fáblian Ferencet, Pathó Gyulát, Nagy Lászlót, Vég helyi Antalt és Zaveczy Józsefet, ill. Benczéné Szabó Mártát, Dóka Máriát, Koskai Erzsébetet, Pecznik Ilonát és Tekusné Szabó Izabellát.

* Lelkészt szentelték Ottlyk Márta, Sárkányné Horváth Erzsébet és Lászlóné Házi Magdolna ev. lelkészi munkatársakat.

* Gödöllőn a templomszentelés 50. évfordulóját és kapcsolatosan új orgona elhelyezését, Esztergomban a fennállás 65. és Molnár Gyula lelkész helyi szolgálatának 45. évfordulóját ünnepelte, Sárváron, Sandon felújított templomot, Sopronban felújított temetőkapornát, Órimgyárvárosdon felújított orgonát vett ünnepélyesen használatba, Kiskőrösön a nyugalombavonult id. Seben István lelkész 47 éves helyi szolgálatáért nyilvánította köszönetét, Nemescsón artikuláris helyé való kijelölésének 300. és artikuláris diplomá felépülésének 250. évfordulója megünneplésére készül, Sopronban a 1681. évi soproni országgyűlés 300. évfordulójáról emlékezett meg az ev. gyülekezet.

* Különféle statisztikai jelentések szerint Magyarország népessége arányában minden országot megelőz az öngyilkosságok, válások, abortuszok és alkoholfogyasztás terén.

Hírközlő: BERNHARDT BÉLA

SECOND CLASS PUBLICATION.

**POSTMASTER: SEND FORM 3579 TO
ERŐS VÁR (USPS 178560)
BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102.**

CLEVELAND—ELSŐ Lelkész: **üresedésben**

Templom és lelkési hivatal: 2836 East Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi istentisztelet: de. 10 órákor angol—magyar. Mihály Ernő gondnok telefonszáma: 561-7316; Smajda Imre magyar gondnok: 248-5048.

A legutóbb közölt adminisztrátor-lelkési kinevezés téves információ alapján. Istennek adunk hálát a gyülekezet fennállása 75. jubileumán, október 25-én. A de. 11 órákor tartandó ünnepi istentiszteleten Nt. Rönkös Károly prédikál angolul, a magyar igehirdető Nt. Brachna Gábor főesperes lesz. Ezt követi a jubileumi díszbéd du. 1 órákor.

CLEVELAND—NYUGAT Lelkész: **Juhász Imre**

Templom: W. 98 és Denison Ave. — Lelkési hivatal: 3245 W. 98th St. (44102). Tel.: (216) 961-6895. — Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angol, 10:45-kor magyar nyelven. Úrvacsoraosztás minden hó első vasárnapján és az ünnepnapokon. Vasárnapi iskola októbertől májusig 9:30-kor angol, 10:45-kor magyar nyelven.

Pünkösdkor használtuk először a híveink többsége által kívánt egyéni kispoharas úrvacsorai készletet, mely Frigyes Dezsőné és Oláh Béláné testvéreink kegyes adománya. A félévi pénztári jelentés szerint a gyülekezet bevétele az év első hat hónapjában \$16,839.03 volt, a kiadás \$17,354.50. Május folyamán vasárnapként átlagosan 74, júniusban 62, júliusban 45 hívünk vette igénybe az egyház igehirdető és tanító szolgálatát. **Temetések:** A Nagykanizsáról származó Balogh János tb. presbiter, volt pénztáros jún. 5-én, 93 éves korában; a sopronmegyei Vadosfán született Nt. Kiss Samu ny. ev. lelkész jún. 24-én, 98 éves korában; a nógrádmegyei Ipolymagari szülötte, özv. Gyurján Istvánné sz. Gregor Zsuzsanna júl. 1-én, 76 éves korában. Volt gyülekezeti tagunk, a Budapesten született özv. Zóhrer Józsefné sz. Jesse Erzsébet, a floridai Spring Hillben hunyt el márc. 14-én, 97 éves korában. **"Hosszú élettel elégittem meg, és meglátatom vele üdvösségemet"** (Zsolt. 91:16).

TORONTOH. lelkész: **Bernhardt Béla**

Templom: First Lutheran Church, 116 Bond Street. — Lelkési hivatal: 9715 Lake Ave., Cleveland, OH 44102, USA; tel.: (216) 631-5007. — Istentisztelet (július—augusztust kivéve) a hó második és negyedik vasárnapján du. ½6-kor. Miklián Lajos felügyelő telefonszáma: (416) 621-8285.

A Szentlélek megvilágosító és megszentelő erejéért imádkozva folytatjuk ismét gyülekezeti munkánkat a nyári szünet után. Mint ismeretes, Istentiszteleteink időpontjával a beszolgáló lelkészek "külföldről" való ideérkezésének az idejéhez kell igazodnunk. A következő három hónapban Istentiszteleteinket a hónap 2. és 4. vasárnapján délután 5:30 órákor kezdjük.

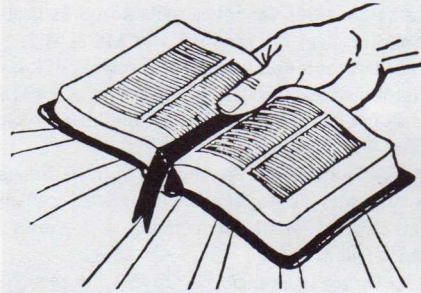
Nyárra is jutott gyülekezeti program. Augusztus 2-án Káló Vilma asszonytestvérünk nyaralójában gyűltünk össze piknikre. Kedves dolog volt az együttlétt, s a Simcoe-tó kínálta lehetőségeket mindnyájan jólesően használtuk ki. Hálás szívvel köszönjük meg asszonytestvérünknek a nagyszerű vendéglátást, orgonistánkunknak, Barbier Lajosnak az áhítati rend

szép kinyomtatását, s felügyelőnknek, Miklián Lajosnak a felemelő áhítat levezetését, a Titus 2:1-re alapozott elmélkedést. Mélyültünk hitünkben, szeretetünkben, s összetartozásunkban.

Istentiszteleteink alkalmával kapható az újfordítású magyar Biblia (CA\$15.—) és előfizethető az "Erős Vár" (CA\$5.—). Egyházfenntartó hozzájárulásokat pénztárosunk, Bakó László címére is be lehet küldeni: 40 Shady Lane Crescent, Thornhill, Ont. L3T 3W7; csekk, pénzesutalvány "Hungarian Lutheran Church" névre állítandó ki.

Mi pedig így imádkozunk: **"Jövel, Szentlélek Úristen, töltsd bé szíveinket bőven..."** Ámen.

Mindennapi kenyér

— *Útmutató a Biblia olvasásához* —**1981. SZEPTEMBER HÓ**

- 1Sám 17:38-51. — 5Móz 5:1-22.
- Lk 7:1-10. — 5Móz 5:23-33.
- Gal 2:16-21. — 5Móz 6:1-9.
- Lk 22:24-30. — 5Móz 6:10-25.
- Ez 17:22-24. — 5Móz 7:6-15.

PÜNK. U. 13. VAS. — SZEP. 6. Heti ige: **Ézs 42:3**

- Rm 11:13-15, 29-32. — Mt 15:21-28.
- Mk 8:22-26. — 5Móz 9:1-6.
- Mk 1:21-28. — 5Móz 9:7-29.
- Csel 3:1-10. — 5Móz 10:10-22.
- Jk 5:13-16. — 5Móz 15:1-11.
- Mk 5:22-24, 35-43. — 5Móz 18:9-22.
- 1Kor 3:9-15. — 5Móz 30:11-20.

PÜNK. U. 14. VAS. — SZEP. 13. Heti ige: **Mt 25:40**

- Rm 11:33-36. — Mt 16:13-20.
- 2Sám 9:1-11. — 5Móz 33:1-3, 26-29.
- Mk 12:41-44. — 5Móz 34:1-11.
- 2Móz 22:20-26. — Ezsd 1:1-11.
- Csel 6:1-7. — Ezsd 3:1-13.
- Ézs 58:7-12. — Ezsd 4:1-24.
- Jer 22:13-19. — Ezsd 5:1-17.

PÜNK. U. 15. VAS. — SZEP. 20 Heti ige: **Zsolt 103:2**

- Rm 12:1-8. — Mt 16:21-26.
- Ézs 40:15-26. — Ezsd 6:1-22.
- Gal 5:16-23. — Ezsd 7:1-28.
- 1Tim 1:12-17. — Ezsd 8:21-36.
- 3Móz 9:22-10:5. — Ag 1:1-15.
- Ef 1:3-14. — Ag 2:1-9, 20-23.
- 1Krn 29:9-21a. — Neh 1:1-11.

PÜNK. U. 16. VAS. — SZEP. 27. Heti ige: **Ipt 5:7**

- Rm 13:1-10. — Mt 18:15-20.
- Lk 12:22-32. — Neh 2:1-10.
- Lk 10:17-20. — Neh 2:11-20.
- Mt 18:1-6, 10. — Neh 4:1-17.

1981. OKTÓBER HÓ

- Jel 12:13-17. — Neh 5:1-19.
- Jn 12:17-33. — Neh 8:1-18.
- 2Móz 23:20-26. — Neh 9:1-25.

PÜNK. U. 17. VAS. — OKT. 4. Heti ige: **2Tim 1:10**

- Rm 14:5-9. — Mt 18:21-35.
- Mk 6:14-29. — Neh 9:26-37.
- Jób 5:17-26. — Neh 10:1, 29-40.
- Lk 7:11-16. — Zsid 1:1-4.
- Jk 1:2-12. — Zsid 1:5-14.
- Jel 2:8-11. — Zsid 2:1-10.
- Jk 5:9-11. — Zsid 2:11-18.

PÜNK. U. 18. VAS. — OKT. 11. Heti ige: **1Jn 5:4b**

- Fil 1:1-11, 19-27. — Mt 20:1-16.
- 1Móz 32:23-32. — Zsid 3:1-6.
- 1Jn 4:4-11. — Zsid 3:7-19.
- Ézs 49:1-6. — Zsid 4:1-13.
- Ézs 49:7-13. — Zsid 4:14-5:10.
- Jn 9:35-41. — Zsid 5:11-6:8.
- Csel 5:34-42. — Zsid 6:9-20.

PÜNK. U. 19. VAS. — OKT. 18. Heti ige: **1Jn 4:21**

- Fil 2:1-11. — Mt 21:28-32.
- Ef 5:15-21. — Zsid 7:1-10.
- 1Tim 1:5-9a. — Zsid 7:11-17.
- Mt 5:23-26. — Zsid 7:18-28.
- Jk 2:1-8. — Zsid 8:1-13.
- Mt 22:34-46. — Zsid 9:1-10.
- Jk 2:8-13. — Zsid 9:11-15.

PÜNK. U. 20. VAS. — OKT. 25. Heti ige: **Jer 17:14**

- Fil 3:12-21. — Mt 21:33-43.
- Fil 2:12-13. — Zsid 9:16-28.
- Jer 17:12-17. — Zsid 10:1-18.
- Mik 7:18-20. — Zsid 10:19-25.
- 4Móz 12:1-15. — Zsid 10:26-31.
- 2Móz 15:22-27. — Zsid 10:32-39.
- Reformáció ünnepe.** Mt 5:2-10. — Zsid 11:1-7.